

sum er nøktandi. Hvussu fegin tú enn vil hava fatur á pengum, sum áttu at skattast meira, so hevur tú bert avmarkaða atgongd til teirra vegna vánlugu ognaruppgærdum.

Tað er eisini tí, at nevndin mælir til ein kreppuskatt heldur enn ein veruligan ognarskatt.

Tey, ið eiga

Tað kann ikki vera rætt, nú tað hava verið stórar inntøkur, at ikki onkur hevur fingið nógva burtur úr og kunnað lagt til síðis. Hetta eru tey, sum nú mugu bera sín part til at fáa samfelagið aftur at koyra.

Peter Andersen sigur viðari, at er tað so, at fólk, sum hava havt stórar inntøkur, hava brúkt tær til eginløgur ella ilögur í virki og skip, so er tað greitt, at har er ikki nógva at heinta.

-Men vit halda okkum vita, at tað eru nógvar føroyingar, ið eiga nógvar pengar, og sum tí hava ráð til at vera við til at gjalda.

-Hvat við teimum, sum hava flutt pengarnar til útlandi?

-Har hava vit sagt, at pengar í útlandinum eisini mugu skrásetast, har tað ber til. Í Norðurlondum ber t.d. til at fáa vitan um hesar pengar, men sjálvandi er tað ódrísi, um farið verður út um Norðurlond.

Hægri livifót enn mong onnur

Hóast stóðan í Føroyum er ring, so heldur Peder Andersen, at vit eiga at minnst til, at tað framvegis er so, at nógva teimum, sum eru ringast fyrri í Føroyum kortini hava ein hægri livifót enn tey í fleiri øðrum vesturlandskum búskapum, Danmark íroknað.

-Eg kann vísa á pláss í Danmark, har livifóturin er lægri enn lægsta meðaltalið í Føroyum.

Hann heldur annars ikki, at tað frá danskari síðu hevur verið ætlanin at stongja kassan fyrri lánum til Føroyar. Tað hevur verið beint tvørturímóti.

-Men nú siga vit: skal nakað koma í gongd, so má ein eisini gera nakað við tað, sum eg vil kalla skuld yvir ættarlið. Tí er tað neyðugt við einum orðaskifti og tað er eisini nettup út frá hesi sannroynd, at henda endurreisingarnevndin er komin við hesi frágreiðingini.

Peder Andersen dylur tí ikki fyrri, at hann og hinir limirnir í nevndini við at koma við eini slíkari frágreiðing, hava sett havið inn í "lovens gab". -Tað geri eg fegin og komi

eisini til Føroya fyrri at tosa um hetta, um tað er ynskiligt.

Aftur og aftur vísir hann til niðurstøðuna í frágreiðingini, har sagt verður, at tað finnast stórar peningaognir millum føroyingar, og at partur av hesum pengum má koma samfelagnum og ikki minst komandi ættarliðum til góða. Eisini endurtekur hann, at verandi ognaruppgærd í Føroyum er so mikið vánalig, at hon kann ikki brúkast, og her má annað skil fáast á.

Viðgerið frágreiðingina

Hann heldur, at føroyingar nú eiga at viðgera frágreiðingina væl og virðiliga. Ein slík frágreiðing skal nettup kunna brúkast til at finna nýggjar og gongdar leiðir, tí neyv-an eru tað nógvar føroyingar, sum vilja tveita alla ábyrgd frá sær og fara

við hatinum til Danmarkar leggur hann aftur.

-Tað sama er galdandi við fiskivinnupolitikkinum og frágreiðingini frá Bygnaðarnevndini. Eisini her hevur ein arbeidssólkur lagt fram eitt itøkiligt uppskot. Tey, sum halda, at hetta uppskotið ikki kann brúkast, mugu so koma við onkrum, sum er betri.

Peder Andersen heldur, at teir føroyingar, sum hava flutt sínar pengar hava eina sera stóra skyldu til at taka pengarnar heimaftur.

Men hvussu skal ein fáa fatur á hesum fólku spyrja vit!

-Ein má byrja við at senda rokningar út til fólk. Tey, sum so ikki kunnu gjalda, mugu gera vart við tað. Sjálvur haldi eg, at tað átti at vera ein skylda hjá fólk at latið myndugleikunum uppgærd yvir peningagögnir.

Mugu taka ábyrgd av egnum avgerðum

-Tað er mong í Føroyum, sum halda, at tað í hævudshettum eru danir, sum hava vunnið pengar í Føroyum í teimum góðu 80- unum, dansk kreditfeløg, danskir handverkarar og fyrirkur, sum hava fingið mest burtur úr hesum tíðinum. Tvs. at tað ikki minst eru danir, sum hava havt gleði av stóru yvirupphitingini í Føroyum. Hvat sigur tú til tað?

-Tað kann vera rætt nokk. Ein kann heldur ikki vísa aftur, at tað eru nøkur, sum hava vunnið nógvar pengar við at fara til Føroya at arbeiða. Men tá tú hevur sjálvstýri, so ber tað so sanniliga í sær, at ein hevur ábyrgd av sínum egnu dispositionum. Hetta hendir eisini í kommunum og amtunum í Danmark. Ein kann so siga, at eftirlitið í Danmark er heilt ódrísi

Peter Andersen, búskaparfrøðingur. - Stóðan í Føroyum er álvarsilig men hon er ikki ómøgulig. Mynd jan

sambært donskum lögum.

Peder Andersen sigur viðari, at føroyingar koma at velja millum at brúka eitt ella annað slag av kreppuskatti, sum tað verður víst á í frágreiðingini ella eina veruliga og munandi almenna skerjing.

Og hvat er best av hesum ivast hann ikki í: - Tit eiga at fara so langt við kreppuskattinum sum til ber tí hann er nógvi minni oyðileggjandi fyrri føroyska búskapin enn vanligar skerjingar sum t.d. lækking at almennu forsoyrgini, minking av arbeidsskattinum osv.

Arbeidsskoyði eisini høgt aðrastaðni

-Men tað eru tey, sum siga, at stóðan er so mikið ring, at tað einasta rætta nú at gera er at sanera stóran part av skuldini?

Gera føroyingar einki fyrri at gjalda skuldina aftur er vandi fyrri, at tey ungu ikki fara at koma heimaftur heldur Peter Andersen.

-Tað verður eftir mínum tykki ein sera torfør uppgáva hjá donskum politikarum at greiða donskum skattaborgarum frá, at ein nú fer at eftirgeva føroyingum eina skuld, um somu tíð, sum tað visir seg, at føroyingar í príncippinum innan fimm ár kunnu minka um helvtina av skuldini.

-Hvussu tá við stóra arbeidsskoyðinum?

-Tað er rætt, at tú vil hava stórt arbeidsskoyði hesa tíðina, men vit hava so sanniliga eisini høgt arbeidsskoyði í Danmark. Tað er prosentvíst hægri í Føroyum men eg tori at pástanda, at arbeidsskoyði upp á nógvar mltar nakar minni hart í Føroyum enn í Danmark orsakað av, at tú í Føroyum hevur ein naturaliabúskap og ein harvið kann klára seg betri enn t.d. teir verksmíðjuarbeiðarar í Danmark, sum verða raktir av arbeidsskoyði.

-Kunnu tit klára at gjalda skuldina niður eftir fimm árum, so verður tað sera torført at greiða donum frá, hví ein tá skal kunna avskriva ein stóra part av skuldini her og nú leggur Peter Andersen aftur at heldur fram:

Danskur væltilji

-Ein kann finna nógvar góðar orsøkir til, at føroyingar mugu fáa lán til endurfígging. Og tað hava danir eisini lagt upp til fleiri ferðir. Har haldi eg sjálvur, at danski staturin hevur víst ein ótrúligan væltilji móttvegis Føroyum. Hann hevur sagt, at vit skulu endurfígga øll uttanlandaláni, sjálvt um útlandið hevur fingið eina rentu, sum var ein risikorenta.

Peter Andersen heldur, at hetta er ein sera vøkru gerð av donum, og at tað er ein skilagóð avgerð eisini.

-Men hava danir tá havt nakað annað í at velja enn at stuðla føroyingum?

-Ein kundi sjálvandi havt sagt, at kreditorarnir fingi ikki sínar pengar.

-Men hví hevur danska stjórnin ikki gjørt tað?

-Ein grundgeving er tann, at tað má vera ein ávisur felagsskapur innan fyrri Ríkisfelagsskapin. Ein onnur orsøk er tann, at tað hevði kunnað fingið avleiðingar fyrri danska kreditvirðið. Tað er nevniliga rætt, at vit danir við at hjálpa føroyingum kunnu sleppa undan nøkrum óhepnun avleiðingum. Tað er eisini greitt, at tann útlendski lánmarknaðurin kann hava ilt við at sigga nakran mun millum ein part av ríkisfelagsskapinum og so restina.

